

eller om, for hvad en tiltalt er dømt. Her kunde det blive nødvendigt for en underordnet Ret gennem Kancelliet at faa indhentet Oplysninger efter Højesterets Voteringsprotokoller, men i øvrigt henstiller han at optage Bemærkning herom i Domsslutningen. Endelig omtaler han „et Forslag, som for en Del Aar siden, da denne Genstand hørte til Dagens Orden i vor Litteratur, blev fremsat af en kyndig Mand (Assessor Collet), som frygtede for, at Højesteret ikke kunde finde Tid til skriftligen at udarbejde Domspræmisses, men i øvrigt ansaa det for en Ulykke, at Højesterets Votering skulde være en Hemmelighed for Parterne og Publikum. For uden Tidsspilde at opnaa den attraaede Offentlighed foreslog han, at de tilforordnede skulde votere for aabne Døre“. Dette vilde efter Ørstedes nærmere Udvikling være ganske fordærveligt for Retsplejen, jfr. Bemærkninger om dette Sted i Ugeskrift for Retsvæsen 1933 B. 174 og 199. Det, Collet havde tænkt sig, var aaben Votering straks efter Sagens Optagelse. I Kritikken af Feuerbachs Skrift om Offentlighed og Mundtlighed i Retsplejen i Juridisk Tidsskrift 5te Bind, 1ste Hæfte, S. 113 (1822), Blandede Skrifter i Udvalg S. 312, omtaler Ørsted den af denne Forfatter foreslaaede offentlige Votering, hvorved han „skelner mellem selve Stemmegivningen og den foregaaende indbyrdes Raadslagning mellem Rettens Medlemmer, hvilken han erkender at burde ske inden lukte Døre. Men den mundtlige offentlige Stemmegivning fyldestgør da heller ikke de af Forfatteren i saa Henseende paaberaabte Grunde, der egentlig maatte fordre, at enhver Dommer straks og uden foregaaende Konference med sine Kolleger stod frem og udviklede sin Mening. I Særdeleshed udrettes ej mere, end hvad der lige saa vel og langt bedre kunde udrettes derved, at foruden Dommen med sine Præmisses og de dissentierende Vota gaves beskrevne. Efter Forfatterens egen Udvikling er det Publikum, der kan ventes at være til Stede, slet skikket til at kontrolere Dommens eller de afgivne Votas Retfærdighed, ligesom endog selv den kyndige ofte vilde have Vanskelighed ved at bedømme samme efter en kort mundtlig Fremsættelse, som han maaske end ikke nøjagtigen kunde høre. Det blivende skrevne Ord, som ikke kan unddrage sig nogens Eftersyn og Bedømmelse, maatte altsaa her vist nok være mere virksomt“. Han nævner endelig en „ikke ganske ubetydelig Modgrund“, nemlig at „det maaske kunde svække Folkets Agtelse for Domstolene og den tabedes Resignation ved Sagens endelige Udfald, naar det blev vitterligt, at kun en enkelt Stemme mere eller endog blot Formandens præpondererende Stemme havde gjort Udslag“. Til Spørgsmaalet om skrevne Præmisses vendte han tilbage i en Anmeldelse af den kielske Professor Brinkmanns Bog om dette Emne, Juridisk Tidsskrift 13 de Bind, 1ste Hæfte (1827) S. 164. Han overvejer her særlig Vanskeligheden ved at skaffe Tid til Arbejdet med Præmissernes Udarbejdelse, idet han fremhæver, at de Forventninger, han i 1815 havde næret til en Nedgang i Sagens Antal efter Bortfaldet af de norske Sager, ikke havde holdt Stik. „Det er derfor i det mindste et Problem“, slutter han, „om Kundgørelse af Højesterets Præmisses kunde forbindes med den mundtlige Procedure og den hele øvrige Indretning af Højesteretsprocessen, hvorved Landet i en saa lang Række af Aar har fundet sig vel“.

Et praktisk Forsøg paa at ændre den bestaaende Tilstand blev i Stændertiden gjort af Herredsfoged With i Viborg Stænderforsamling, hvor han i 1842 og paa ny i 1844 indbragte Forslag til et Andragende om, at Højesterets Præmisses skulde offentliggøres overalt, hvor ikke Underinstansens Dom stadfæstedes in terminis. Han tænkte sig, at Præmisserne eventuelt kunde udarbejdes og offentliggøres noget senere end Domsslutningen. Som kongelig Kommissarius ytrede Ørsted Betænkelighed særlig af Hensyn til det store og voksende Antal Sager, der let kunde føre til en skadelig Deling af Retten i Afdelinger, men han betonedes dog, at han ikke „havde udtalt sig imod Kundgørelse af Præmisserne til Højesterets Domme som noget allerede i Grundsetningen forkasteligt“. Den i 1842 nedsatte Komité, hvis Betænkning ikke naaede at komme til Diskussion, indskrænkede Forslaget til at angaa kriminelle Sager, derunder Trykkefrihedssager, og i 1844 begrænsedes Forslaget i Komiteen yderligere til at faa „angivet, for hvilken Forbrydelse det er, at den paagældende er blevet dømt“ — noget, der vistnok kunde imødekommes uden Ændring i Rettens Instruks.

De stærke Ønsker om Domsbegrundelse, der tydelig nok havde været til Stede i Befolkningen, maatte naturligvis mangedobles ved Indførelsen af den frie Forfatning med dens Planlægning af Retsplejens Omdannelse. Rigsretsloven af 3. Marts 1852 gjorde allerede et Skridt i denne Retning ved at Rigsretten, der bestod af et Udvalg af Højesterets Medlemmer og lige saa mange Landstingsmænd, at kræve, at dens Domme skulde indeholde en kort Angivelse af deres Grunde. Da Hother Hage m. fl. samtidig med Retsforhandlingerne i den første Rigsretssag indbragte saalydende Forslag i Folketinget: „I alle Domme,